

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ
СТЕФАНІКА

Факультет іноземних мов
Кафедра німецької філології

Силабус навчальної дисципліни
КОРПУСНА ЛІНГВІСТИКА

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма «Німецька мова і література, англійська мова,
переклад»

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.043 Германські мови та літератури

(переклад включно), перша – німецька

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30 ” серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Корпусна лінгвістика
Викладач	Липка Світлана Іванівна
Контактний телефон викладача	+380 968146058
E-mail викладача	svitiana.lypka@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Середа, 15.00, ауд. 224
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Предметом вивчення навчальної дисципліни “Корпусна лінгвістика” є методи та прийоми аналізу отриманих лінгвістичних даних, засновані на цифрових (корпусних) технологіях, які можна застосовувати для вирішення теоретичних та практичних завдань прикладної лінгвістики та мовознавства. Курс покликаний формувати у студентів лінгвістичні та фахові науково-дослідницькі компетентності, закласти основи для подальшого удосконалення професійно орієнтованого володіння спеціальними знаннями у галузі корпусної лінгвістики, ознайомити з її теоретичною основою, формувати здатності використовувати в професійній та науковій діяльності знання про теорію корпусного аналізу, створення та використання сучасних корпусів текстів, класифікацію наукових тестів, дискурсів і термінів німецької мови.</p> <p>Основними організаційними формами навчання зазначеної дисципліни є лекції та семінарські заняття. Курс викладається німецькою мовою.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета курсу полягає в забезпеченні достатньо вільного, нормативно правильного і функціонально адекватного володіння студентами актуальними методами лінгвістичних досліджень. Завданнями курсу є: формування філологічної компетенції через ознайомлення з основами корпусних досліджень, формування вмінь та навичок роботи з сучасними корпусними системами при проведенні наукових досліджень; надати знання про види, будову та текстову структуру текстового корпусу; навчити збирати лінгвістичний матеріал для дослідження на базі загальних корпусів (DWDS-Korpus, DeReKO, COSMAS II und KorAP, Falko-Gesamtkorpus тощо) та аналізувати отримані дані за допомогою кількісного та статистичного аналізу; навчити самостійно і критично поводитися з теоретичними знаннями і текстами; самостійно застосовувати методи аналізу тексту; узагальнювати та презентувати результати здійснених досліджень.</p>	
4. Програмні компетентності	
<p>Інтегральна компетентність: Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, літературознавчої германістики, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p>	
<p>4.1 Загальні компетентності</p> <ul style="list-style-type: none"> • Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. • Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. • Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. 	
<p>4.2 Фахові компетентності</p> <ul style="list-style-type: none"> • Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках та школах. • Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного/ мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів. • Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного 	

для досліджень та/ або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

- Здатність застосовувати знання німецької мови для аналізу та структурування наукового тексту в галузі власного наукового дослідження.
- здатність самостійно аналізувати лінгвістичні явища шляхом використання реферативних корпусів DWDS-Korpus, DeReKO, COSMAS II und KorAP, Falko-Gesamtkorpus тощо;
- здатність самостійно застосовувати відповідні комп'ютерні програми (LancsBox, AntConc тощо) для роботи з власними вузькоспеціалізованими корпусами;
- здатність укладати власні корпуси з дотриманням базових правил корпусної лінгвістики;

5. Програмні результати навчання

- Впевнено володіти державною та німецькою мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування, презентувати результати досліджень державною та німецькою мовами.
- Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній науці.
- Збирати та систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації).
- Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих праць.
- Дотримуватися правил академічної доброчесності.
- Вміти самостійно аналізувати лінгвістичні явища шляхом використання реферативних корпусів DWDS-Korpus, DeReKO, COSMAS II und KorAP, Falko-Gesamtkorpus тощо/
- Самостійно застосовувати відповідні комп'ютерні програми (LancsBox, AntConc тощо) для роботи з власними вузькоспеціалізованими корпусами.

6. Організація курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	20
Семінарські заняття	10
Самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова / вибіркова
1	035 Філологія	1	В

Тематика навчальної дисципліни

Тема, план	кількість год.		
	лекція	семінар	сам. роб.
Тема 1. Вступ до корпусної лінгвістики. Сутність, предмет та завдання корпусної лінгвістики. 1. Основні поняття корпусної лінгвістики. 2. Поняття корпусу, його основні характеристики та критерії побудови. 3. Розвиток лінгвістичних корпусів у світі. 4. Класифікація корпусів. 5. Типологія досліджень на ґрунті корпусів.	2	1	6
Тема 2. Основні поняття та базові терміни корпусної лінгвістики.	2	1	6

<p>Класифікація термінів. Поняття про баланс, порівнюваність, репрезентативність, метадані т.і. Спеціалізована лексика корпусної лінгвістики: колігація, колокація, конкорданс, розмітка, маркування тощо. Класифікація наукових текстів і дискурсів.</p>				
<p>Тема 3. Поняття корпусної розмітки та маркування. Типи розмітки та вимоги до неї. Види екстралінгвістичної та лінгвістичної розмітки. Технології створення корпусів. Комп'ютерні програми для аналізу корпусних даних онлайн та оффлайн.</p>				
<p>Тема 4. Використання корпусів у лінгвістичних дослідженнях. Корпусні менеджери, конкордансери. Корпус як пошукова система. Вихідні інтерфейси. Типи корпусів. Анотовані й неанотовані корпуси. Усні корпуси та письмові корпуси. Змішані корпуси. Одномовні корпуси. Двомовні корпуси</p>				
<p>Тема 5. Визначення жанрово-тематичної структури корпусу. Збирання та оцифрування даних. Розмічування тексту. Токенізація. Лематизація. Морфологічна розмітка. Синтаксична розмітка (парсинг). Семантична розмітка. Інструменти автоматичного розмічування корпусу.</p>				
<p>Тема 6. Статистичні методи аналізу текстових корпусів. Метод взаємної інформації та його основні модифікації. Метод логарифмічної правдоподібності. Метод Z-показника (Z- score). Метод t-критерія (t-test).</p>				
<p>Тема 7. Лінгвістичні дослідження на базі корпусу: вивчення лексики. Дослідження частотності лексеми в корпусі. Дослідження лексичної сполучуваності. Дослідження лексичної синонімії за допомогою корпусу. Індекс винятковості корпусу.</p>				
<p>Тема 8. Лексикографічні та граматичні дослідження на базі корпусу. Укладання корпусобазованих словників. Використання корпусів для укладання довідкової літератури.</p>				
<p>Тема 9. Використання корпусів у навчанні іноземної мови. Корпусно-базовані програми та освітні пакети. Укладання та аналіз учнівських корпусів. Корпуси як база створення матеріалів для тестування та навчання вчителів з метою підвищення рівня їх професіоналізму.</p>				
ЗАГ.:		20	10	60
7. Система оцінювання курсу				
Загальна система оцінювання курсу	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті: Положення про організацію освітнього процесу та			

	<p>розробку основних документів з організації освітнього процесу У Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Допуск до заліку становить максимум 50 балів, бал за складання заліку (підсумковий контроль) становить максимум 50 балів.</p> <p>Система контролю знань студентів здійснюється через:</p> <ul style="list-style-type: none"> • поточний контроль – (1) усне опитування на семінарських заняттях, (2) перевірку виконання студентами самостійної роботи, які мають на меті перевірити рівень теоретичних знань з курсу та практичних навичок володіння студентами розглянутими квантитативними методами дослідження ; • підсумковий контроль: 1. підсумкова контрольна робота; 2. виконання індивідуального завдання – 1. наукове дослідження, що передбачає аналіз синтагматичних зв'язків визначених лексем на основі статистичного опрацювання корпусного матеріалу; <p>Розподіл балів за семестр: Аудиторна робота – 40 балів Самостійна / індивідуальна робота – 50 балів Підсумкова контрольна робота – 10 балів</p>
Вимоги до письмової роботи	Передбачена одна письмова підсумкова контрольна робота (максимум 10 балів)
Семінарські заняття	<p>Оцінюється відвідуваність усіх занять упродовж семестру за 5-бальною шкалою. Сума балів, отриманих студентом за практичні заняття, розраховується шляхом додавання балів, отриманих на практичних заняттях з ваговим коефіцієнтом 5.</p> <p>Максимальна кількість 40 балів розраховується як середнє арифметичне усіх практичних занять з ваговим коефіцієнтом 5, контрольна робота – 10 балів</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до підсумкового контролю (заліку) за умови отримання не менше 25 балів, максимум 50 балів, за аудиторну та самостійну роботу та за два підсумкових індивідуальних завдання на самостійне опрацювання (50 балів).
8. Політика курсу	
<p>Вибір навчальної дисципліни відбувається на основі Положення про порядок реалізації здобувачами вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника права на вільний вибір освітніх компонент.</p>	
<p><u>Письмові роботи:</u> Здобувач освіти зобов'язаний добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, повинен виконувати усі усні та письмові завдання до кожної теми.</p>	
<p><u>Відвідування занять:</u> Студент повинен вчасно приходити на заняття. Викладач може не допустити студента до заняття, якщо він/вона спізнився без поважної причини. У випадку пропуску 10 чи більше практичних занять без поважної причини, студент може бути не допущений до підсумкового контролю (заліку), або його/її підсумкова оцінка буде знижена. Студент має брати активну участь у практичних заняттях. Студент повинен бути толерантним у спілкуванні з викладачем та іншими студентами, зокрема під час обговорення питань на заняттях. Студент на свій вибір має підготувати один виступ/реферат/презентацію з матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення. Студент може перескласти будь-яку тему практичного заняття. Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється студентові за</p>	

курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань, підсумкову контрольну роботу, самостійну роботу та бали, отримані за виконання письмового контролю. Допуск до заліку передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів). При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях, активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття, що передбачено [Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного та практичного матеріалу самостійно з обов'язковим виконанням письмових та усних завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються [Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу регламентується [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Відвідування занять: При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено [Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#). Студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі.

На консультаціях викладача студенти мають можливість отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до практичних занять та при виконанні індивідуальних письмових робіт.

Академічна доброчесність: Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування відповідно до [Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#).

Повторне вивчення дисципліни: Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до [Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS](#) або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>.

9. Рекомендована література

1. Жуковська В. В. Вступ до корпусної лінгвістики. Навчальний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. 142 <https://www.academia.edu/13096058>.
2. Ahrenholz, Bernt; Wallner, Franziska: Digitale Korpora und Deutsch als Fremdsprache. In: Bernt Ahrenholz, Ingelore Oomen-Welke (Hrsg.): Deutsch als Fremdsprache (Deutschunterricht in Theorie und Praxis, Bd. 10), S. 261-272, Schneider

- Verlag Hohengehren, 2013.
3. Barkowski, Hans; Grommes, Patrick; Lex, Beate; Vicente, Sara; Wallner, Franziska; Winzer-Kiontke, Britta: Deutsch als fremde Sprache. Deutsch Lehren Lernen 3. Langenscheidt, 2014.
 4. Beißwenger M. Aufbau eines Referenzkorpus zur deutschsprachigen internetbasierten Kommunikation als Zusatzkomponente für die Korpora im Projekt "Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache" (DWDS)/M. Beißwenger, L. Lemnitzer //Journal for Language Technology and Computational Linguistics. 2013. 26 (2). S. 1–22.
 5. Bubenhofer N. Sprachgebrauchsmuster: Korpuslinguistik als Methode der Diskursund Kulturanalyse. Berlin: de Gruyter, 2009. 388.
 6. Corpus Linguistics: Recent Developments in the Use of Computer Corpora in English Language Research / [ed. by J. Aarts and W. Meijs]. – Amsterdam: Rodopi, 1984.229 p.
 7. Das Wortauskunftssystem zur deutschen Sprache in Geschichte und Gegenwart [Die elektronische Ressource]. Verfügbar über: <http://www.dwds.de>.
 8. Das Falko-Handbuch Korpusaufbau und Annotationen Version 1.0.1.Reznicek, Marc; Walter, Maik; Schmid, Karin; Lüdeling, Anke; Hirschmann, Hagen; Krummes, Cedric; Andreas, Thorsten. Stand vom: 18.Oktober 2010. [Die elektronische Ressource]. Verfügbar über: <http://www.linguistik.hu-berlin.de/institut/professuren/korpuslinguistik/forschung/falko>.
 9. DeReKo. Das Deutsche Referenzkorpus [Die elektronische Ressource]. Verfügbar über : <http://www1.ids-mannheim.de/kl/projekte/korpora/>.
 10. Empirische Erforschung internetbasierter Kommunikation [Die elektronische Ressource]. – Verfügbar über: <http://www.empirikom.net/Ressourcen/WebHome>.
 11. European Corpus Initiative [Die elektronische Ressource]. Verfügbar über: <http://www.elsnet.org/eci.html> .
 12. Glaboniat, Manuela: Profile deutsch: Lernzielbestimmungen, Kannbeschreibungen und kommunikative Mittel für die Niveaustufen A1, A2, B1, B2, C1 und C2 des Gemeinsamen europäischen Referenzrahmens für Sprachen, Buch mit CD-ROM, Langenscheidt, 2005.
 13. Köhler R. Korpuslinguistik – zu wissenschaftstheoretischen Grundlagen und methodologischen Perspektiven / R. Köhler //Zeitschrift für Computerlinguistik und Sprachtechnologie. 2005. Band 20. Heft 2. S. 2–16.
 14. Lemnitzer L. Korpuslinguistik: eine Einführung/ L. Lemnitzer, H. Zinsmeister. – Tübingen: Gunter Narr, 2006. 220 S.
 15. Lüdeling, Anke; Walter, Maik: Korpuslinguistik. In: Hans-Jürgen Krumm et al. (Hrsg.): Handbuch Deutsch als Fremd- und Zweitsprache, HSK 35, S. 315-322, De Gruyter, 2010.
 16. Referenzkorpus Altdeutsch [Die elektronische Ressource]. Verfügbar über: <http://www.deutschdiachrondigital.de/> .
 17. SMS-Korpus [Die elektronische Ressource]. Verfügbar über: http://www.mediensprache.net/archiv/corpora/sms_os_h.pdf .
 18. Teubert W. Corpus linguistics and lexicography / W. Teubert // Text Corpora and Multilingual Lexicography. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2007. P. 109–134.
 19. Wallner, Franziska: Korpora im DaF-Unterricht – Potentiale und Perspektiven am Beispiel des DWDS. Revista Nebrija de Lingüística Aplicada 13, Nr. número especial – Actas de Congreso (2013).
 20. Wallner F. Lehren und Lernen mit Korpora im DaF-Unterricht [Die elektronische Ressource]. Verfügbar über: <https://www.goethe.de/de/spr/mag/20454877.html> .
 21. Wortschatz Universität Leipzig [Die elektronische Ressource]. Verfügbar über: www.wortschatz.uni-leipzig.de .